

G

Rozhovor s Leo Žídkem

Oblíbený interpret a František
Živný očima pana Žídka

Hudební okénko Jakuba Kalvody

Jak je dnes vnímán Jimi
Hendrix?

Tramvaje v Bohumíně

O spící tramvaji na straně 22!

Úvodník.....	3
Rozhovor s Leo Žídkem (1).....	4
Hudební okénko.....	10
Forrest Gump: Příběh, který zůstal.....	13
Á, co tu máme? Anime!	15
Rozhovor s Janem Josiekem.....	16
Příběh japonských kei cars.....	19
Tramvaje v Bohumíně.....	22
Rozhovor s Leo Žídkem (2).....	26
Redakce G zachraňuje planetu.....	30
Poezie.....	31

Dámy a pánové, je to tady, osmé číslo! Ohňostroj nebude, bude večere, ale ne poslední. Hned zpočátku několik novinek!

Náš časopis doznal velkých personálních změn (do časopisu nyní přispívá i Marek Eben), ale i nadále vám budeme přinášet spoustu radosti, úsměvů a kvalitního čtení.

Dále vám musíme sdělit, že jsme si konečně vyjasnili, kdo jsme.

Doted' se o tom mezi laiky vedly spory, vědci pořádali scholastické debaty a za příspěvky k tomuto tématu byly uděleny tři Nobelovy ceny za mír. Ale již je to objasněno - jsme dvouměsíčník. Budeme se pokoušet vydávat co dva roky. Teda pardon - dva měsíce.

Co je nám známo, dohnali jsme předešlý časopis, který se vyskytoval na gymplu. Měl osm čísel. A co jako.

Poslední novinka je opravdu bombastická, neskutečná. **NARODILA SE NÁM HOLČIČKA!**

ZKONZUMUJTE DO DVOU DNŮ PO OTEVŘENÍ PRODUKTU

NEJLEPŠÍ DOBA JE TA, VE KTERÉ ŽIJEME. NEJLEPŠÍ MÍSTO JE TO, VE KTERÉM BYDLÍME.

Rozhovor s “naším spolužákem” Leo Žídkem

Leo Žídek je politický vězeň, který si v komunistickém lágru odseděl takřka osm let za velezradu - přitom chtěl jen jít za hranice studovat. I o tomto pozoruhodném příběhu jsme s ním vedli řeč u čaje!

Jak se máte?

Nemohu si stěžovat. Spíš mám za co děkovat - že jsem se dožil pěkného věku a jsem na tom fyzicky relativně dobře. (Doufám, že i psychicky!) Nejsem sice spokojen se situací ve světě ani u nás, ale každá doba je různá, lepší a horší poměry se střídají. Teď je to dost napjaté, protože stále se vyhrocuje současná světová krize a my se z ní nedokážeme vymanit. Myslím si, že to bude chtít nějaký zásah z vyšších míst, protože my lidé už to nejsme schopni vyřešit. A bohužel není dobrá vůle. V mnoha státech jsou na vrcholných postech – mírně řečeno - darebáci. Jsem však přesvědčen, že než nadávat a kritizovat je lepší pomáhat a přispět k tomu, aby to tak nebylo. Když se ti nahoře nemohou dohodnout, tak je na nás, abychom tomu přispěli my sami. Svým poctivým životem, dobrou vůlí, činy, myšlením, morálkou, vším.

Já jenom dožvákám. Vám je přesně 93 let, že ano?

93, v září 94, jestli se dožiju.

Bylo obtížné najít chuť do života po letech strávených ve vězení?

Měl jsem chuť do života. Nebyl jsem deprimován, prostě - snášel jsem to. Sice jsem si musel dát pozor, aby mě nezavřeli znovu, ale tím režimem se dalo protlouct, aniž by člověk nějak uhnul ze svých zásad. Platilo, že když člověk nic nechce po státu, tak stát nebude nic chtít po něm. Čili žít tichým nebo i skrytým životem občana a neprovokovat a nenarážet, neboť tenkrát platilo, že když někdo chtěl mít vyšší plat a lepší pozici, dostat se na školu apod., tak musel tomu režimu nějak posloužit, případně i podepsat spolupráci s StB. Tu jsem měl dokonce příležitost třikrát odmítnout. A proto, když jsem v roce 1951 nemohl z politických důvodů maturovat (maturoval jsem pak až v roce 1964 dálkově), tak jsem se už na vysokou školu nehlásil, neboť jsem si řekl: když budu chtít jít na vysokou, režim mě sice pustí, ale bude po mně také něco chtít. Tak jsem se raději věnoval rodině. Oženil jsem se v roce 1966, když mi bylo 34 let. Mám rodinu s třemi dětmi a třinácti vnoučaty. A teď už máme konečně od loňského roku taky jednu pravnučku. A letos už i druhou.

Leo Židek s rodiči a sestrou

To je pěkné, přejeme vám to!

Ano, děkuji. Letos bude asi ještě jedna. A možná zas nějaká svatba. (usmívá se)

To jste pořád někam zvaný.

Slavíme každou chvíli. Svatby a tak podobně. Rádi se jako velká rodina často scházíme.

To už jste měli i zlatou svatbu, že?

Ano. A letos v červenci bychom měli mít diamantovou po 60 letech. Brali jsme se poměrně pozdě, já jsem měl 34 a paní měla 33 let. Ale uteklo to, a jsme ještě tady.

Vrátíme se k vašemu příběhu, vy jste nám ho říkal na přednášce, ale ne všichni čtenáři tam byli. Mohl byste nám povědět, jak jste se vlastně dostal do vězení?

Tak to jenom letem světem, protože to je dlouhé. Studoval jsem po roce 1945 v Novém Bohumíně. Strávil jsem tam na gymnáziu skoro 3 roky. To ještě šlo, po válce ještě byla jakžtakž svoboda a demokratické principy se dodržovaly. Ovšem komunisté už tenkrát nabývali velkou moc, dostávali se do vysokých pozic, obsazovali místa v bezpečnosti, v armádě, ve vládě a měli oporu v Sovětském svazu. Bylo vidět, že chtějí ovládnout situaci. Ale to se jim povedlo úplně až v roce 1948...

Jak tehdy vypadalo to gymnázium?

Já mám dojem, že skoro stejně. Ale určitě tam jsou změny.

Tehdy byl vlastně ředitel František Živný! Vy jste ho vlastně zažil.

Ano, zažil. Byl to výborný matematik a ředitel.

Jaký byl František Živný?

Výborný, naučil. Sice vypadal přísně, ale byla s ním řeč. Pak druhý kantor, který mi utkvěl v mysli, byl latinář prof. Hofmann. Výborný člověk. Dále jsme měli třeba na občanskou nauku jednoho mladého učitele, který byl za války v koncentračním táboře a vstoupil do komunistické strany. Ale byl férový. Snažil se mě získat pro nějaké ty jejich "komunistické ideály", jenže se mu to nepodařilo. To ještě byla svobodná výměna názorů, on byl jinak velice slušný. Pak jsme měli třídní paní prof. Štěpánku Chovaňákovou, to byla taky hodná paní. Pak si vzpomínám na naši učitelku angličtiny. Neřeknu vám jméno, to už si nepamatuji, ale vím, že byla taky komunistka, ale vycházeli jsme spolu docela dobře. A nevím proč, to jenom taková poznámka na okraj, když se podívala na mě, vždycky se chtěla smát. Tak jsem jí to nevymlouval. Hlavně, že jsme si jinak rozuměli.

Ty tři roky, co jsem tam chodil, to probíhalo normálně. Ale po únoru 1948, můj tatínek, který se angažoval politicky v jediné pravicové straně, která tady tenkrát existovala, to měl špatně zapsáno u té komunistické. Kromě toho, když v roce 1948 po únorovém převratu se měly v rámci Národní fronty všechny strany přihlásit k akčnímu programu, můj tatínek se jakožto předseda okresního výboru Lidové strany nepřipojil a stranu rozpustil, čímž si soudruhy pořádně popudil. Neodpustili mu to a a my jsme se museli v roce 1948 odstěhovat. Ale už i předtím jsme se několikrát stěhovali. Nejdříve v roce 1938 kvůli záboru Těšínska Poláky. Pak jsme se sice na chvíli vrátili do Dolní Lutyně, kde jsem se narodil, ale jelikož jsme věděli, že přijdou Němci, tak tatínek rozhodl, že tam nezůstaneme. On by tam ani nemohl být, protože jako český učitel by nemohl učit na polských školách a po příchodu Němců ani na německých, tak sehnal místo ve vnitrozemí.

Pak už byl brzy zřízen Protektorát Čechy a Morava. Odstěhovali jsme se tenkrát na Valašsko do Valašských Klobouk a po několika měsících do Mirošova. Tam jsme byli až do roku 1945, dokončil jsem tam ZŠ. Jenom pro zajímavost - na obecné škole v Mirošově byl tatínek řídícím učitelem, to byla jednotřídka, nás ve třídě bylo možná tak kolem třicítiky a druhou až čtvrtou třídu mě učil tatínek. Byl na mě přísný, protože jednak jsem byl dost živý a tatínek také nechtěl, aby si moji spolužáci mysleli, že mi nadržuje. Škola mi šla, až na krasopis, tam jsem měl někdy s bídou dvojku a jinak trojku. Potom jsem z obecné školy šel do Klobouk, na měšťanku. Byli jsme tam až do konce války, ale tu dobu teď přeskočím. Vrátili jsme se tenkrát opět do Dolní Lutyně a já jsem začal studovat na gymnáziu v Bohumíně, kde jsem nastoupil do tercie. Ty tři roky jsem už připomínal, tak už zase přejdu dál a sice, když jsme se po únoru 1948 museli znovu odstěhovat. Přesunuli jsme se do Nového Jičína, kde jsem pokračoval na gymnáziu, které jsem tam dokončil.

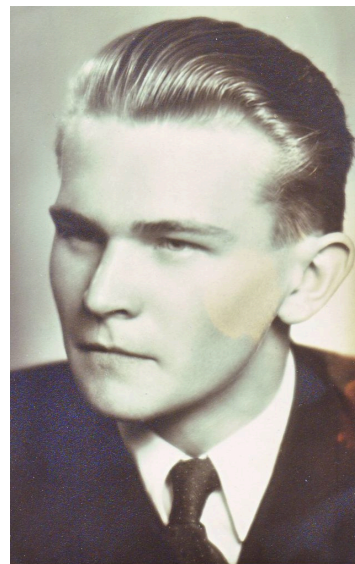
Když jsem přišel do Nového Jičína, největší hrůzu měli moji spolužáci z matematiky. Já jsem byl vyučený u pana ředitele Živného, takže ode mě se odepisovalo. Potom jsem v roce 1951 měl maturovat. K celé maturitě jsem se nedostal, protože jsem se stavěl proti komunismu už po roce 1945. Byl jsem totiž vychováván pro poznávání pravdy a pro rozlišení mezi dobrem a zlem.

Věděl jsem, že komunismus je zlo, že řeší všechno násilím a že má na svědomí miliony lidských obětí. Taky jsem věděl, že masakr polských důstojníků a vojáků, 22 tisíc Poláků popravených NKVD, že to udělali Rusové, ačkoliv to sváděli na Němce. Teprve koncem století neradi přiznali barvu, že to byli oni, kteří tam ty Poláky zmasakrovali. Mezi Poláky a Rusy bylo v dějinách často veliké nedorozumění, napětí a boje. V roce 1939 si Sověti a Němci rozdělili Polsko na dvě sféry. Západní Polsko posunuli do Německa a část východního Polska si ukrojili Rusové. To byl další důvod, proč je Poláci neměli nikdy rádi. To jsem všechno věděl a kromě toho jsem ještě byl vyškolený přímo od Rusů. Když přes nás postupovala fronta, tak jedna skupina pěti Rusů bydlela u nás před koncem války na škole. To už se neučilo. Byli to příslušníci německé polovojenské jednotky, tzv. Organisation Todt, a ti měli za úkol kopat zákopy pro strategicky ustupující německou armádu. Takže ti Rusové chodili ráno kopat zákopy do terénu, kam je odváděl německý voják. Přivedl je odpoledne, a pak je nechal být. My jsme bydleli na škole, tak jsme se s těmi Rusy časem sblížili, a i přes jazykové překážky jsme se domluvili, a oni nám řekli jak to vypadá v "komunistickém ráji", z kterého chtěli utéct. To mělo samozřejmě také vliv na utváření mých názorů. Takže jsem ve škole dával otevřeně najevo, jaké mám názory a proč. A kromě toho jsem nebyl členem Českého svazu mládeže.

Po roce 1945 vznikla opět skautská organizace. Ale jenom do roku 1948, pak to zase komunisté zakázali. A kromě toho byl Český svaz mládeže, organizace, kde se vychovávalo v socialistickém duchu. Ze začátku to byla dobrovolná organizace, ale po roce 1948, kdo ze studentů nebyl členem ČSM, neměl naději, že se dostane někam výš na školy. Ta organizace byla stále jakoby dobrovolná, ale jak říkám, kdo

nevstoupil nebo zaváhal, nedostal se nikam. Já jsem tam nevstoupil, zůstali jsme jenom tři na novojičínském gymnáziu, kteří se nepřidali, a nakonec jsem zůstal sám. V naší třídě byli tři spolužáci již kandidáty KSČ, podle toho si můžete představit, jak to tam vypadalo. Většina byla proti nim, ale ti tři nás hlídali. Byli tak zaúkolováni, aby hlásili všechny protirežimní projevy nebo akce na sekretariát KSČ. Dokonce jeden z nich měl za úkol zpracovávat mě a dal si závazek, že mě získá do ČSM, jenomže to se mu nepodařilo, i když naléhal. On šel na mě i citově: “Víš, já, když tě nezískám, tak se nedostanu na vysokou.” A já říkám: “Ale dostaneš se.” Taky se dostal, ale mě nezískal.

Bydlel jsem v Novém Jičíně, tedy ve vnitrozemí, takže jsem poměry na hranicích neznal, ani jsem tam neměl žádné známé. Dostal jsem se potom přes své přátele ke dvěma tzv. “ilegálním pracovníkům”, kteří mně měli ten přechod umožnit. Ještě se vrátím k těm poměrům na hranicích. Na hraniční čáře byly postaveny vysoké koridory z ostnatého drátu, drátěné zátarasý a na některých místech, zvláště na Šumavě v pohraničí, byla i minová pole a vedl tam elektrický vodič pod napětím asi 5000V, což spolehlivě zabíjelo. Hranice byly hlídány příslušníky pohraniční stráže v počtu 19 tisíc mužů, kteří chodili s odjištěnými samopaly a stříleli i bez vyzvání.

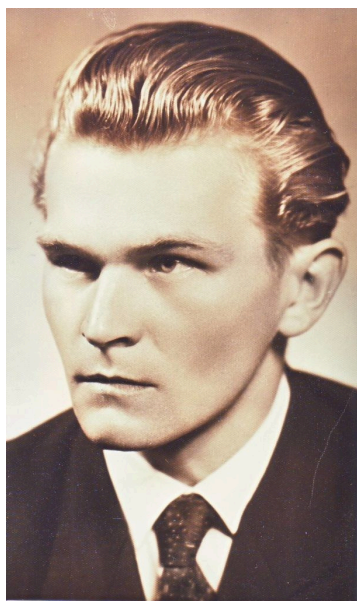

**Maturitní fotka Leo Žídka
z roku 1951**

Měl jsem tedy být v létě 1952 s jedním studentem z Prahy, s mým pozdějším přítelem Jaroslavem Vrbenským, odveden do zahraničí. Měli jsme kvůli tomu schůzku. Sešli jsme se s těmi dvěma „ilegálními pracovníky“ a našimi přáteli pod Petrovem v Brně v Denisových sadech a tam jsme se za krásného horkého srpnového odpoledne domlouvali na dalším postupu. Já jsem byl tenkrát na čtrnáctidenní dovolené a počítal jsem s tím, že během té doby bych měl zmizet. Rodičům jsem to neřekl, že se nevrátím, abych je nevedl do nesnází, takže když jsem se s nimi loučil týden předtím, tak se mi velice těžko odcházelo. Nepřeju vám to zažít, když jsem jim ani nemohl nic říct a odešel jsem a věděl jsem, že se nemusím vrátit nebo až někdy po dlouhé době.

Ovšem po asi půlhodinové schůzce pod Petrovem jsem scházel s jedním z těch našich přátel uličkou na Zelný trh, když se za námi ozvaly kroky. Byli jsme zastaveni a vyzváni, ať zvedneme ruce. Prohlédli nás dva muži od hlavy až patě, ptali se, jestli u sebe nemáme zbraně, řekli, že jsme zatčeni a nasadili nás do osobního vozidla. Octli jsme se jako první dva zatčení ve vyšetřovací vazbě na policejním ředitelství StB v Brně.

Proč to tak dopadlo? Ti dva „ilegální pracovníci“ byli totiž byli konfidenti StB. Vludili se mezi mé přátele, a tvářili se jako ilegalisté, ale ve skutečnosti to byli agenti provokatéři, kteří dokonce zakládali ilegální organizace z řad skutečných odpůrců režimu. Po určité době je pak pozavírali a tak likvidovali třídní nepřátele. V našem případě se jim podařilo přes nějakého důvěřivce dostat až k nám. Pro mě to ale byla velká výhoda, že jsem jim na té schůzce řekl všechno, co mám v úmyslu. Že skutečně chci odejít do zahraničí jenom studovat, že se nenechám získat pro službu nějakých zahraničních špionážních organizací a že nebudu chodit do republiky jako špion. Takže já jsem to už potom ve vyšetřování neměl tak složité a tak náročné, na rozdíl od jiných, kteří třeba měli něco, co nepřiznali a co z nich chtěli vytlout i nevybíravými způsoby, fyzickým a psychickým násilím. To mě minulo, právě díky tomu, že jsem byl v uvozovkách vyšetřen ještě na svobodě v civilu. Byl jsem pak s mými přáteli ve vazbě celkem deset měsíců, než byl soud. Z toho jsem byl asi pět měsíců na samotce. Občas jsem dostal nějakého spoluvězně a potom jsem byl zase sám, to se tak střídalo, ale dalo se to vydržet.

Leo Židek v roce 1952

Samozřejmě ten nátlak na vyšetřované byl prováděn po stránce fyzické i psychické. Po té fyzické stránce jsem tak nestrádal, protože jsem nebyl bit ani mučen, ale po psychické stránce to bylo náročné. Člověk neměl styk s domovem, nemohl si dopisovat s rodinou, nebyly návštěvy, byla špatná strava, v zimě velký chlad, špatné oblečení, žádné vycházky a nebyla povolena žádná četba ani nějaká jiná činnost. Úkolem vyšetřovaného bylo chodit na cele od šesti ráno do desíti večer od okna ke dveřím a zpátky. Nábytek byl v té době z cel odstraněn, byla tam jenom jedna matrace postavená u zdi, která se mohla dát večer na zem a člověk si mohl lehnout pod deky. Po té psychické stránce, zvláště u těch, kteří třeba měli rodiny, ten několikaměsíční a někdy i několikaletý pobyt ve vazbě byl skutečně velkým problémem. Byl to prostě útlak.

Z Vaší besedy nakonec víme, že Vás uvrhli na práci do uranových dolů.

Po deseti měsících vazby byl konečně soud, na který jsme se těšili, protože jsme věděli, že už přijdeme mezi více lidí, mezi známé a přátele a že bude větší možnost pohybu. Stanulo nás před soudem jedenáct. Dostali jsme tresty od patnácti let až po půl roku. Já jsem dostal osm let za velezradu, protože jsem chtěl ilegálně opustit republiku. Byl to jenom úmysl, ještě jsem to ani neprovedl, jenže socialistická justice trestala i za úmysly. K tomu jsme měli propadnutí veškerého majetku. Já jsem žádný majetek neměl, byl jsem svobodný, tak se mě to netýkalo. Postihla nás také ztráta čestných občanských práv.

Těch osm let, jsem si potom odsloužil v západních Čechách a na Příbramsku. Jakožto mladý, fyzicky zdatný a schopný jsem byl určen pro práci v jáchymovských uranových dolech. Byli jsme tam jako vězni zaměstnanci ministerstva vnitra. S dalšími vězni – nováčky – jsem byl tenkrát odvezen na tábor Svatopluk. Hned na druhý den jsme dostali školení v kulturním domě našeho tábora. Přišel nás školit a vyučít za horníky nějaký civilní zaměstnanec ze šachty. Pravděpodobně bezpečnostní technik. Měl nám říct něco o práci v dolech. Dával nám různé rady a vybízel nás, abychom byli opatrní, ale nemohl nás ochránit od radioaktivního záření.

Tam neexistovala žádná ochrana a záření bylo na šachtách všude. Během dvou hodin toho školení jsme se stali horníky, normálně to na učilišti trvá několik let. Potom jsem začal fárat, to jsem taky přežil, s malými úrazy, ale byl jsem svědkem i smrtelných úrazů. Měl jsem štěstí a radioaktivitu jsem taky zvládl, protože jsem se nijak nehrnul přímo pracovat s uranovou rudou. Dělal jsem hlavně jen pomocné práce. Na dobývkách uranové rudy jsem přímo nebyl, o to měli zájem spíše ženatí vězni, protože za to byl i větší příjem a mohli něco posílat domů. Peníze nám šly na konto, asi třicet procent na kapesné, domů a ještě na úložné. A zbytek byl na úhradu pobytu ve vězení; měli jsme to docela drahé. Každý den jsme si museli zaplatit.

Dočkal jsem se roku 1960, kdy jsem měl být propuštěn. Byl jsem propuštěn o tři měsíce dřív, protože tenkrát byla větší amnestie, která se týkala i politických vězňů, na rozdíl od těch dřívějších amnestií, které se politických vězňů týkaly jen okrajově. Tentokrát ale uplynulo už patnáct let od konce druhé světové války, a hrálo roli i to, že uran byl prakticky vytěžen a darován SSSR. Paradoxně jsme na tom participovali i my, jakožto nepřátelé režimu a komunismu, ale za to jsme nemohli, nebylo to dobrovolně. Konečně jsme se někteří octli ne na svobodě, ale v civilu. Svoboda tady nebyla. Naše republika byla vlastně takový velký ohrazený koncentrák. V mém rozsudku stálo, že jsem byl zbaven čestných občanských práv. Tou amnestií nám ta čestná práva vrátili, takže muži, kteří nebyli na vojně, museli jít na vojnu. Já jsem byl propuštěn ve 28 letech a do 30 let ještě trvala dvouletá vojenská povinnost, takže jsem potom za rok nastoupil na dva roky na vojnu, ale to už nebyla žádná hrůza, to už se dalo snadno přežít. A kromě toho jsme mohli volit. O to jsme ale nestáli, volby byly nesvobodné, byla jednotná kandidátka a my jsme netoužili podporovat formálně režim. Ale kdo nešel k volbám, měl špatný kádrový posudek. A kdo místo jednotné kandidátky hodil bílý lístek do urny, měl také škraloup. Voleni jsme nemohli být, protože jsme nebyli občané první kategorie, nýbrž druhé kategorie. Kandidátka byla jenom pro členy strany a jimi prověřené osoby. Takže nám ta občanská práva, která vám vrátili, byla na nic.

Jaké myšlenky vás provázely, když jste byl v uranových šachtách a lágrech, popř. ve vězení? Měl jste nějaké světlo na konci tunelu?

Pomáhalo mi, že jsem věděl, že nejsem zločinec. Naopak jsem chtěl tu zlou situaci u nás, byl jsem proti násilí. My jsme se jako političtí vězni považovali za hrdé občany, nebo prostě za správné lidi, že jsme zvolili dobro, že jsme nikomu nechtěli ublížit. Chtěli jsme pomoci, aby tady byla svoboda a demokracie. Potom nám pomáhala víra, že to jednou skončí. Pokud byl někdo věřící - já taky patřím k věřícím - tak to byla ještě umocněná víra, že je velká naděje, že to skončí dobře. Samozřejmě ne pro každého, ale mnozí jsme se dočkali a ať už se někdo třeba i nedočkal, tak ta víra stačila k tomu, že mohl přežívat ty dny samoty ve vyšetřovací vazbě i dny pracovního vypětí, tvrdé práce a šikany na lágrech.

A když jsme u toho, myslíte si, někteří lidé na světě jsou prostě už od podstaty špatní?

Nemyslím si. Neodsuzuji komunisty, ale odsuzuji zlo, ve které věří a které provozují. To je důležité, neboť nenávisť je špatná vlastnost, nikam nevede. Je jedna výjimka, kdy můžeme nenávidět - nenávidět zlo. Ale jenom zlo, ale ne nositele toho zla. My jsme na lágru měli jednou dva politické vězně, kteří byli komunisty. Věděli jsme, že oni to berou naivně, byli jsme kamarádi, to nevadilo. Horší bylo, když tomu někteří věřili a praktikovali ty nejhorší zločiny, ke kterým je komunistické učení vedlo.

Hudební okénko: Jimi Hendrix - historie proti současnosti.

Doporučení: Red House, Little Wing, koncert Woodstock

Jimi Hendrix. Jméno s hudbou a zejména elektrickou kytarou tak úzce spjato, že už jej snad alespoň jednou slyšel i ten nejprostší z lajků, který si hudbu pouští jen sezónně a tančí na ni během diskotéky. Je synonymem kytarové a hudební virtuozity a průkopnictví. Jeho agresivní a konkrétní zvuk rozeznával rockovou scénu 60. let. Asi není kytarista, který by si z jeho stylu hry nevypůjčil alespoň notu. Jak je ale vnímán dnes?

V (nejen) poslední době se na sociálních sítích a diskuzních fórech opět otevírá otázka, zda náhodou není Jimimu Hendrixovi přikládán větší hudební potenciál a význam, než kterého ve skutečnosti dosáhl. Hudební svět se rozdělil v podstatě na skupiny lidí alternující mezi soupeřícími tábory – 1. tábor říká: "Hendrix je kytarový bůh a neoblomný vládce zvuku. Opovažte se jej snažit sesadit z trůnu!" a 2. tábor říká: "Jak je možné Hendrixe vůbec přirovnávat ke kytarovým průkopníkům dnešních časů?", 3. a nejméně početný tábor klidně dodává: "A lze to vůbec takto porovnávat?"

Abychom pochopili, jak to tedy ve skutečnosti bude, musíme brát v úvahu argumenty obou protichůdných stran a té jedné, která potichu vykukuje v pozadí. Zatímco je zcela jasné, že Hendrixův historický význam nelze popřít, jeho hudební um ale v kontrastu s dneškem a moderní hrou opravdu mírně pokulhává. Ve své době sehrál jednoznačně nezaměnitelnou roli.

Přece jen mluvíme o dekadách, kdy byl tolerovaný zvuk elektrické kytary nanejvýše tichým a plochým pobroukáváním na pozadí "big bandů". Jak je tedy možné z tohoto nástroje udělat nejdůležitější vynález 20. století (Jak v jednom z rozhovorů trefně poznamenává Frank Zappa.)? To si žádá velkou dávku odvahy. Přece jen při návratu ke kořenům tohoto velkého příběhu zjistíme, že kupříkladu první kytarový rockový hit vůbec umělce Link Wraye s názvem Rumble z roku 1958 sice zlomem byl, ale zároveň byl také hromadně přísně zakazován. Tehdejší administrativa nabývala dojmu, že může u mládeže vyvolávat agresivitu, ba dokonce i násilné sklony.

Jistě – nemůžeme opomenout jména jako Albert King a Chuck Berry. Ti se ale, ač se zkreslenými kytarami, stále drželi rock and rollových potažmo bluesových žánrů a dlouhou dobu zavedeného swingu proloženého občasným sólováním. Stavět ovšem kompozici kompletně na dravosti a kytarovém výrazu rozhodně zvykem nebylo. Jak pobuřující tedy může být, když se na pódiu objeví mladík afroamerického vzezření s elektrickou kytarou, který před první písní přistoupí ke svému aparátu (a jak se mezi muzikanty říká) "vykouří" hlasitost na maximum tak, aby se zvuk razantně zkreslil (tj. přestal znít jako klasická akustická kytara, prodloužil se, zakulatil a více zpíval).

Pokud bych měl vybrat to nejmarkantnější, asi bych řekl, že Hendrixův vliv tkvěl právě v tomto. Přetvořil rock and roll v rock. Odstranil taneční a přesné rytmické prvky a přidal tresť. Vytvořil z popěvování typického pro západní zábavu hlasitý a živý organismus, který o sobě dává vědět a nebojí se projevit. Udělal rockery nepoddajnými. Odlišil rock od do té doby běžné hudební formy a vytvořil něco zcela nového, něco neočekávaně, děsivého.

Hudba byla do té doby formální záležitostí. Vážnou, ale zároveň vzdušnou. – Sjasnými pravidly a posláním bavit. Netýkala se přespříliš protestu nebo manifestu, minimálně ne okatě. V polovině dvacátého století docházelo k velké spoustě společenských změn a najednou, např. kvůli válce ve Vietnamu, bylo do čeho "kopnout". Lidé se už postupně vzpamatovali z hrůz obou světových válek a hledali změnu.

Ted' je načase ponořit se do názorů zastánců moderních směrů. Nebude zde drahně těžkou prací pochopit jejich pohled, protože mají svým způsobem také pravdu. Ano, je to tak, ač je to nebezpečným prohlášením – Hendrix opravdu nějak zvláště technicky magnificentním kytaristou nebyl. Čím dříve se s tím kytaristé smíří, tím lépe.

Ale vraťme se k jádru věci a rozviňme myšlenky posledního tábora – lze to takto porovnávat? Opravdu nelze. Je to podobné jako upírat historický význam spisovateli proto, že jeho dílo už není aktuálním. Ve své době ale nenahraditelnou roli sehrálo a je neoddiskutovatelné, že toho spoustu změnilo. Měl by se tedy Jimi Hendrix každoročně umisťovat na předních příčkách v žebříčcích nejumnějších kytaristů světa? Ted' už nejspíše ne. V žebříčcích významnosti ale rozhodně žádného kloudného konkurenta nemá.

Jakub Kalvoda, 6.P

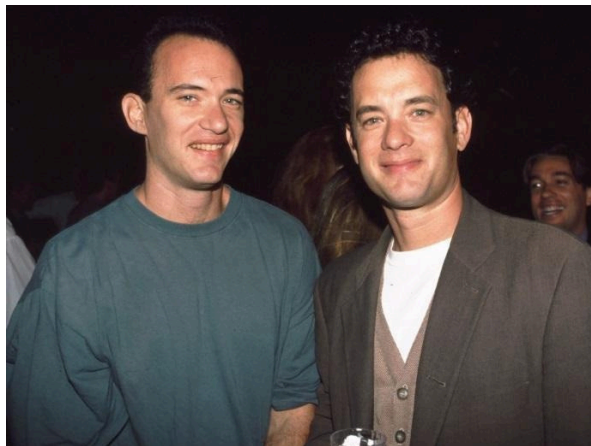
Forrest Gump: Příběh, který zůstal

Lze rok 1994 považovat za výjimečný, co se týče přínosu pro svět filmu? Ano, to se dá říci, protože v tomto roce vzniklo mnoho známých filmových snímků. Ať už to byly komedie Jima Carreyho (Maska, Blbý a blbější či Ace Ventura- Zvířecí detektiv), další „topka“ z dílny Quentina Tarantina- Pulp Fiction: Historiky z podsvětí nebo v dnešní době dva nejlépe hodnocené filmy na Českosloveské filmové databázi - Vykoupení z věznice Shawshank a Forrest Gump ,na kterého se zaměříme.

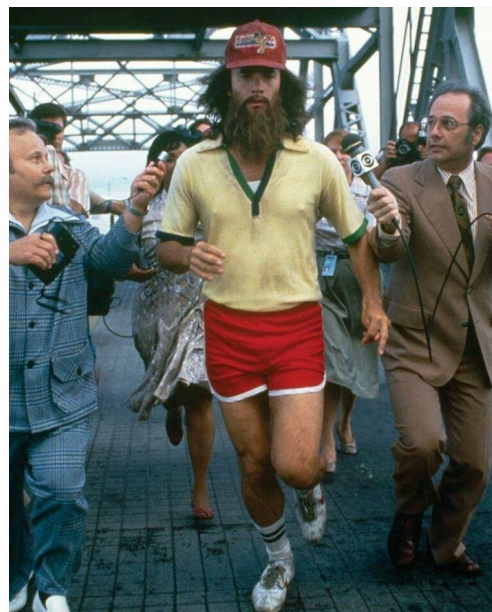
Filmový snímek na námět knihy Winstona Grooma z roku 1986 režíroval Robert Zemeckis. Film vypráví o životě chlapce s IQ 75, který na vlastní kůži prožívá významné události a setkání, ovšem sama hlavní postava mnohdy nemá o významnosti ani ponětí. Snímek je natočen retrospektivně - Forrest sedí na lavičce autobusové zastávky a vypráví svůj životní příběh náhodným kolemjdoucím.

Roli hlavní postavy měl původně ztvárnit John Travolta, po jeho odmítnutí byla nabídnuta Tomu Hanksovi. Ten dostal ve stejnou dobu i nabídku na roli Andyho Dufresona ve filmu Vykoupení z věznice Shawshank. Jak se rozhodnul, již víme. Vzhledem k tomu, že natáčení bylo časově i fyzicky náročné, tak na některých záběrech není sám Tom Hanks. Některé záběry, např. jak Forrest běží napříč Amerikou, natáčel jeho mladší bratr Jim Hanks. Bratři si jsou velice podobní vzhledem, hlasem, ale především stylem chůze.

Údajně sám Tom Hanks na začátku natáčení řekl: „Bud' to bude naprostý propadák, nebo naprostý hit.“ A v tom se nemýlil. Film se stal naprostým světovým trhákem a obdržel mnoho ocenění. Například Academy Awards za nejlepší režii, ze nejlepší výkon herce v hlavní roli, za nejlepší vizuální efekty a mnoho dalších. Film se také roku 2007 stal 76. nejlepším filmem ve světové kinematografii.

Filmový snímek poukazuje na to, že i když v životě nejste nejchytřejší, tak ho můžete žít naplno, dělat to, co vás baví, a dotáhnout to opravdu daleko. Poukazuje také na to, že si nemáte všimnout ostatních, že každý je svým způsobem krásný a jedinečný, jak zaznělo ve filmu: „Kdyby bůh chtěl, tak jsou všichni stejní.“ Především, ale poukazuje na to, že život máme užívat, protože na to, abychom se neustále stresovali a o něco starali, je moc krátký. A proto ho žijme naplno!

Elen Kellnerová, 3.P

Á, co tu máme? Anime!

Léto s Marnie je anime vytvořené studiem Ghibli v roce 2014. Příběh sleduje dvanáctiletou dívku jménem Anna. Anna od malička trpí astmatickými záchvaty, které se často objevují, když je ve chvílích stresu nebo úzkosti. Kvůli své tiché a uzavřené povaze nemá příliš mnoho kamarádů, ve skutečnosti nemá žádné. V průběhu příběhu se také dozvídáme, že je Anna adoptovaná kvůli tragické minulosti své rodiny. Její opatrovníci za ni dostávají dávky od státu, a to Anně vnukne pocit, že ji opravdu nemají rádi. Po jednom zvlášť silném astmatickém záchvatu se její nevlastní matka Yoriko rozhodne poslat ji na venkov k tetě a strýci, aby si odpočinula na čerstvém vzduchu. Hned při příjezdu Annu zaujme starý, zdánlivě opuštěný dům v mokřadech a také nedaleké silo, o kterém místní říkají, že v něm straší. Anna začne k mokřadům docházet každý den. Stále ji přitahuje starý dům, který působí prázdně, ale zároveň jako by v sobě skrýval stopy dávného života. Jednoho dne se Anna rozhodne jít k domu blíže než obvykle, ale netuší, že je příliv, a uvízne u domu sama bez lodi. Najednou zvedne pohled k oknu, kde svítí žluté teplé světlo, a zahlédne tam dívku s dlouhými světlými vlnitými vlasy. To ji úplně zarazí, jelikož měl být dům několik let opuštěný. O několik dní později Anna spatří dívku znova, ale tentokrát z blízka. Jmenuje se Marnie. Obě dívky se rychle spřátelí a začnou spolu trávit večery u domu, na lodi nebo v okolí mokřad. Marnie je veselá, energická a otevřená – pravý opak Anny, která se vedle ní poprvé cítil živě a pochopeně. Marnie Anně vypráví o svém životě v domě, o večírcích, které pořádají její rodiče, a i o tom, jak často se cítí zanedbávaná a sama. Anna v ní poznává někoho, kdo prožívá podobné věci jako ona a rozumí jí. Jednoho večera si Marnie a Anna slíbí, že jsou schůzky a existence Marnie jejich tajemstvím. Jednou, když Anna přišla za Marnie, se v okně objevila nová tvář. Dívka jménem Sayaka, která tvrdí, že je Anna Marnie a že se společně se svou rodinou stěhují do domu v mokřadech. Anna je zmatená a pokouší se Sayace vysvětlit, že není Marnie, a snaží se zjistit, odkud o ní ví. Sayaka vytáhne deník patřící Marnie. Anna je v šoku, jelikož si myslela, že je Marnie jenom výplod její fantazie. Společně dál zjišťují vše o smutné minulosti Marnie a pravdu o rodině Anny. Filmový snímek je promyšlený do posledního detailu, odpovědi na všechny otázky, které jste si kladly během díla Vám budou zodpovězeny v tém pravý čas stejně jako v reálném životě.

Adéla Kočí, 3.P

ROZHOVOR SE ZÁSTUPCEM JANEM JOSIEKEM!

Je to fajn!

Druhý rozhovor je s panem Josiekem. Prozradil mnohé! A to se vyplatí!

Jak se máte?

Použiji text jednoho starého soundtracku: Je to fajn :-). Jinak co se týče rozhovoru do časopisu, je to nová zkušenost. Při oslovení se žádostí o rozhovor jsem ani chvíli neváhal. Dále viz otázka č. 6.

Jak jste se dostal k povolání učitele?

Po maturitě jsem zvažoval i jiné obory, informatiku, elektro apod. Nakonec jsem si ale řekl, že bych chtěl nejvíce zůstat u matematiky a fyziky. Nějaký vzor jsem měl i doma. Nebudu lhát, určitou roli hrála i dovolená. Sice během roku je člověk omezen, ale v létě si to vynahradí. Nemám rád horko, tudíž nebýt celé léto v práci oceňuji.

Proč zrovna fyzika a matematika?

Všechno tam dává smysl. Zákony se nemění, nové objevy stačí člověk sledovat. V matematice a fyzice nejsou velká kvanta učení „z paměti“. Samozřejmě je potřeba umět výborně řešit rovnice apod., pak je všechno mnohem snazší. Navíc se matematika a fyzika výborně doplňují. Baví mě zjišťovat „jak věci fungují“.

Jaká je práce zástupce ředitele? Baví Vás?

Baví! Samozřejmě „úředničiny“ není málo, ale nejsem jen zalezlý. Pořád hodně a rád komunikuji se studenty. Někdo chce prodloužit ISIC, další by chtěl „na devět“, jiný nemá heslo do Bakalářů, nebo si na poslední chvíli rozmyslel maturitní předměty... Každodenní prací je skládání suplování. Snažím se, aby případné změny dávaly smysl. Některá změna může studentům přijít nelogická, ale v rozvrhu je spousta vazeb.

Co si myslíte o českém školství?

České školství je na velmi slušné úrovni, však prostoru ke zlepšení je pořád dost. Ve spoustě studentů je mnoho potenciálu. Každý je na něco nadaný. Všeobecný přehled by však měl mít každý. Na něm se dá dobře stavět. Ale to není jen o školství.

Co Vám dělá ve vašem životě největší radost?

V současné chvíli je to zhruba půlroční dcera. Čím dál více začíná vnímat okolí. Těším se na jaro, až bude umět sedět, ložit a bude objevovat svět z nové pozice. Taky se těším na společné výlety, už teď jich máme několik v plánu.

Jak jste se dostal ke sportu? Který je Vám nejbližší?

Velmi blízké mi je bruslení a lední hokej. Kdysi jsme na „rybníce“ trávili spoustu času.

Hokejky, puk, branky alespoň z bot a hrálo se do tmy. Někdy i po setmění za umělého osvětlení z nástupiště. Velmi rád mám také cyklistiku. Rád se na kole projedu, také rád zajedu mrknout na různé závody. Především na silniční cyklistiku, cyklokros. Některé závody jsou doslova za humny, na jiné je potřeba cestovat. Často to však spojíme s dovolenou. Česko, Slovensko, Rakousko, Polsko, povedla se už i Francie nebo Maďarsko.

Máte nějakou oblíbenou vzpomínku z dětství?

Když vzpomínám na dětství, tak hlavně na chvíle trávené s rodiči a pak s kamarády na hřišti. Tedy stačil kus posekané trávy a fotbalový míč. Na ulici nás bylo několik spolužáků, kamarádů. Když bylo 6 večer, věděli jsme i bez mobilu, že na hřišti někdo bude.

Máte oblíbené místo, kam se rád vracíte?

Velmi rád jezdím na Prašivou. Samozřejmě z domu na kole. A zpět. Rád se vracím i na Dlouhé stráně. Výjezd sice trvá přes hodinu, avšak člověk jede mimo provoz a nahoře je odměněn skvělými výhledy.

Jak vnímáte budoucnost? Máte obavy, nebo ne?

Poslední doba je celkem bouřlivá, ve světě se toho děje spousta. Určité obavy mám, ale věřím, že alespoň u nás nic hrozného nenastane.

Jaká je Vaše oblíbená barva?

Modrobílá!

Jaká je Vaše oblíbená zmrzlina?

Pistáciová, citronová.

Děkujeme za rozhovor!

Malá auta s velkým charakterem aneb příběh japonských kei cars

Když si má běžný jedinec z evropského kontinentu představit jakékoliv auto ze země vycházejícího slunce, tak se drtivé většině jedinců vybaví auta z 80. a 90.let minulého století, která nemají daleko od závodních speciálů a která zvládnou rychle a zběsile pomocí driftu prosvištět jednu zatáčku za druhou. Samozřejmě se některým lidem naopak vybaví auta, která jsou nadprůměrně spolehlivá a praktická. Avšak málokomu se v ten okamžik vybaví auta, která jsou pro hromadu lidí ve všech ohledech nepředstavitelně malá. Řeč je o takzvaných kei cars. Právě japonská „kei cars“ už přes 70 let tvoří nedílnou součást japonského automobilismu, samotné japonské kultury a běžného života na japonských ostrovech.

Všechno to začalo po roce 1945, kdy se Japonci vzpamatovali z následků 2. světové války. Tehdy z velkoměst zbyly jen ruiny, japonská ekonomika byla v absolutních troskách, obyvatelé Nagasaki a Hirošimy poznali ničivou sílu atomové bomby a spousta lidí během války přišla o své nejbližší. V reakci na všechny tyto problémy vydala japonská vláda spousta nových opatření, která měla postavit Japonsko zpátky na nohy. Například v roce 1949 byla vytvořena zcela nová kategorie motorových vozidel s maximálním objemem 150 cm³ a s maximální délkou 2,8 m. Tato miniaturní vozidla získala pojmenování 軽自動車 [kej džidoša].

Jejich hlavním úkolem bylo vytvořit nové pracovní pozice a také sloužit jako alternativa vůči mopedům a bicyklům.

Ubíhaly roky a žádný japonský výrobce aut či motocyklů neměl jakoukoliv touhu vstoupit do tohoto segmentu, a proto v roce 1955 zvýšila japonská vláda maximální objem motoru na 360 cm³ a délku na 3 metry. Tyto změny přispěly ke vzniku Subaru 360, které se stalo skutečným hitem. Mezi lety 1958–1971 se jej vyrobilo neuvěřitelných 392 000 kusů. Pro značku Subaru se stal tento model přelomovým, jelikož to byl jejich první vůz se samonosnou karoserií. Díky svým zakulaceným tvarům a malé velikosti si vysloužilo přezdívku „beruška“.

Subaru 360 disponovalo dvoutaktním dvouválcovým motorem o objemu 356 cm³ a s výkonem až 25 koní a vážilo lehce přes 400 kg a zvládlo uvést 4 lidi. V 60. letech se Subaru 360 dostalo dokonce i na americký trh, kde však moc obliby nezískalo, jelikož bylo vnímáno jako pomalé, ošklivé a křehké. V průběhu 60. let se segment „kei cars“ neustále rozšiřoval o nové modely, ať už šlo o osobní auta či užitková. V roce 1976 opět japonská vláda navýšila maximální objem motoru a tentokrát na 550 cm³ a také maximální délku na 3,2 m. Jenomže popularita kei cars během 80. let začala upadat, protože drtivá většina japonských domácností si mohla dovolit mnohem výkonnější a prostornější vozidla. V reakci na upadající zájem japonská vláda v roce 1990 zvýšila maximální objem motorů na 660 cm³ a maximální délku na 3,3 metru. Na samotný úpadek reagovaly i japonské automobilky, které na začátku 90. let představily světu své dvoumístné „sportáky“. Mezi nejznámější modely tohoto období patří například: Honda Beat, Suzuki Cappuccino a Autozam AZ-1.

V roce 1991 zavítal na japonský trh model Honda Beat, který disponoval řadovým tříválcem o objemu 656 cm³, který byl umístěný uprostřed vozu. Výkon motoru byl slušných 64 koní. Maximální rychlost Hondy Beat byla 135 km/h. Design tohoto auta byl vytvořen v italském designérském studiu Pininfarina, kde původní návrh karosérie měl na starosti český designér Pavel Hušek. Honda Beat je zároveň poslední automobil značky Honda, který byl schválen samotným zakladatelem značky Sóičirem Hondou. Mezi lety 1991-1996 se jej vyrobilo přes 33 000 kusů. Netrvalo to dlouho a za pár měsíců spatřil světlo světa nový model od značky Suzuki, patřící do kategorie sportovních kei cars. Suzuki Cappuccino disponovalo řadovým tříválcem s turbem, který byl umístěný v přední části. Motor dosáhl výkonu 64 koní a zvládl vyvinout maximální rychlost až 140 km/h. Suzuki Cappuccino se dokonce prodávalo i v Evropě, ale rozhodně se nedá mluvit o tom, že by byl zde tento model jakkoliv úspěšný. Mezi lety 1991-1998 se jej vyrobilo přes 28 000 kusů. V roce 1998 japonská vláda naposledy navýšila maximální délku kei cars na 3,4 m a zavedla maximální počet koňských sil na 64, ale i přes všechny změny objem zůstal nezměněn. Od té doby jsou kei cars nadále nedílnou součástí japonského motorismu. V roce 2024 tento segment tvořil 38% japonského trhu. A proč si je Japonci nadále kupují? Protože získají od japonských úřadů daňové úlevy, slevy na poplatky, pojištění a rozmanité možnosti parkování. Mezi nejpopulárnější auta tohoto segmentu v současnosti patří Honda N-One a Honda N-Box. Bohužel v roce 2022 Honda ukončila výrobu Hondy S660, která měla pokračovat ve stopách svého předchůdce.

Tramvaje v Bohumíně aneb vždyť tu žádné nejsou

Přátelé, je tomu skutečně tak. V Bohumíně nejezdí tramvaje. Ano, vím, pro některé je to šok. Sám jsem kvůli tomu byl hospitalizován na psychiatrii. Tam mi lékaři doporučili retrospektivní léčbu (kterou jsem si právě vymyslel stejně jako můj pobyt na psychiatrii), která spočívala ve čtení a shromažďování informací o historii tohoto způsobu přepravy v Bohumíně. No, takže přesně z tohoto důvodu jsem se rozhodl napsat tento článek. Fakt. Nelžu. (Ignorujte poznámku v závorce na třetím řádku pro autentičnost.)

Co je to tramvaj?

Jelikož život je složitý a každý z nás se určitě alespoň jednou v životě setká s nadbytečnou byrokracií, je načase se začít připravovat už v mladém věku, a proto než se pustíme do samotné historie bohumínských tramvají, musím vám připomenout, co je to tramvaj. Takže tramvaj je, podle definice na Wikipedii "kolejové vozidlo nebo vlak tramvajové dráhy, převážně určené pro provoz v městských ulicích." Tak, máme to za sebou a můžeme se vrhnout do historie! JO!

Počátky bohumínských tramvají

Ostravsko-karvinský revír (revír je jiné označení pro uhelnou pánev, ale nepřestavujte si, prosím vás, pánev z uhlí) zažíval v prvních patnácti letech 20. století rozmach hutního průmyslu a obchodu. Když se pánové inženýři hluboce zamysleli a dali mozky dohromady, uvědomili si, že by se hodilo, kdyby se důležitá města v tomto revíru spojila nějakým typem přepravy. Po dlouhém a náročném přemýšlení (pouze dramatická licence, pozn. red.) se dohodli na zavedení tramvajové dopravy. Navíc, jak víte z minulého článku, Bohumín Šunychl, (dnešní Nový Bohumín) disponoval na rozdíl od Bohumína-města (dnešní Starý Bohumín) nádražím, kolem kterého začala vznikat průmyslová zóna a domy, zkrátka tehdejší Šunychl procházel podobnou transformací jako Dubaj za posledních 20 let. (opět pouze dramatická licence, pozn. red.)

Tudíž by přišlo vhod nádraží spojit s Bohumínem – městem. A právě k tomu měly sloužit ty tramvaje, což vám ale nejspíš došlo.

Nicméně nic není nikdy zadarmo, a tak si město muselo na výstavbu tramvajové dráhy půjčit částku ve výši 160 tisíc korun. No, nechci nic říkat, ale za tuhle částku bych si dnes v Praze mohl koupit zhruba metr čtvereční bytu. No nic, kde jsme to byli?

Koně a tramvaje

Velkých věcí nelze dosáhnout ze dne na den, což platí i pro bohumínské tramvaje. Provoz tramvajů byl zahájen 22. prosince 1902, nicméně soupravy vypadaly jinak, než si asi představujete. Nezačínaly jako moderní elektrické super stroje, nýbrž první soupravy byly taženy koňským povozem. Tím určitě nechci zúčastněné koně ani koně obecně, urazit, ani se nad ně povyšovat, jsou to super zvířata, ale posuďte sami, nepůsobí to v porovnání s dnešními tramvajemi trochu, jak to říct, nemoderně? Každopádně naše tramvaje se vyvíjely podobně rychlým tempem, jako alkoholikům mizí piva z lednice, a rok po zahájení koňského provozu byl zahájen provoz parní trakce no a konečně 23. září 1916 vyjela první tramvaj s elektrickým motorem.

A kudy po Bohumíně jezdily?

Jak to obvykle u MHD bývá, měla trať vedoucí skrze Bohumín několik zastávek, jednalo se o: Náměstí, Hasičské skladiště, Nemocnice, Zahradní předměstí, Transformátor, Ostravská ulice, 1. máje a Bohumín-nádraží. Pokud jste dávali pozor, víte, že tramvaje v Ostravsko-karvinském revíru měly spojovat i jednotlivá města, proto není překvapením, že existovalo magické napojení (nebylo magické, zase se jedná pouze o dramatickou licenci, pozn. red.) na (tramvajovou, jak jinak) linku směr Orlová-Doubrava-Karviná-Fryštát. Tato linka vedla přes Skřečoň a její tramvaje řídily velryby. Ve skutečnosti v ní žádné velryby nejezdily. A aby jí nebylo smutno, existovala i linka vedoucí přes Pudlov, Vrbici a Hrušov do Ostravy, jejíž tramvaje řídily manty obrovské. Dobře, neřídily, už toho nechám.

Tramvajové vozovny aneb kam dáte tramvaj?

To víte, tramvaj neschováte jen tak do šuplíku, dokonce ani do skříně ne. Proto existují vozovny neboli depa. Na území Bohumína se nacházely takové vozovny dvě, jedna ve Starém Bohumíně a druhá, a teď se podržte, na ulici Jana Palacha! Ale musím mírnit vaše nadšení, ne, tramvaje opravdu nevjížděly do výuky na našem gymnáziu, vozovna se nacházela o trochu dál. Podle fotografie určitě poznáte kde:

Když už tramvaje v Bohumíně nejezdily, chtělo Technické muzeum v Brně udělat z této vozovny technický skanzen a požádalo o předání materiálu vozovny, nicméně město tuto nabídku zamítlo. Muzeum získalo pouze několik motorových (včetně elektrických vozů bylo i pár motorových, pozn.red.) a vlečných vozů. Proto, pokud chcete vidět naše tramvaje, jeďte do Brna. Pár exemplářů je rovněž v Dopravním podniku v Ostravě a z mně neznámého důvodu v Nitře na Slovensku.

Spící tramvaj

Povím vám tajemství. Ani našim tramvajím se nevyhnuly malé nehody, jedna souprava se totiž po střetu s nákladním automobilem v blízkosti zmíněné vozovny jednoduše převrátila.

Poslední bitva vzplála

Vše musí jednou skončit a stejně jako jednou vyjely tramvaje v Bohumíně poprvé, musely jednou vyjet naposled. Stalo se tak 30. září 1973, kdy byl vypraven poslední vlak, s nímž se tehdy přišlo rozloučit mnoho lidí. Proč provoz skončil? Jednoduše, tramvaje začaly prohrávat nelítostný (*naposledy v tomto článku čtete dramatickou licenci, pozn.red.*) boj s konkurencí, totiž s autobusovou dopravou, až nakonec prohrály úplně. A tak skončily bohumínské tramvaje.

Co teď s tím?

Upřímně, asi nic moc. Co si budeme namlouvat, tramvaje se do Bohumína již nikdy nevrátí. Nicméně, nemyslím si, že je to něco špatného, věci se zkrátka musejí vyvíjet a asi opravdu není nikdo na světě, kdo by byl z nepřítomnost tramvajů skutečně nešťastný. Navíc, nebudu vám lhát, dovedete si někdo teď představit, že bychom v Bohumíně jezdili tramvajemi? Já ne. Ale zato jsem si jistý, že je dobré se někdy zamyslet nad věcmi dávno minulými a na chvíli se pozastavit a uvědomit si, že některé věci mohly vypadat úplně jinak než dnes. Schválně, věděli jste o bohumínských tramvajích? Takže tak.

P.S. Pokud jste někdy zavítali na bohumínskou hlavní třídu, můžete tam najít část původních kolejí spolu s pamětní deskou.

Pokračování rozhovoru s Leo Žídkem

Zeptáme se na takovou historickou otázku: Máte nějaké vzpomínky na noc ze 20. na 21. srpna 1968?

Mám. Já se po propuštění dostal do jedné party mladých lidí tady na Ostravsku. Jezdili jsme v létě do hor, nejvíc do Vysokých Tater. A tak jsme organizovali takové skupinky, kde jsme byli stejného názoru, vzdělávali jsme se duchovní literaturou a podobně, ale žádné ilegální činy jsme nedělali. Přesto to bylo riziko, protože režim chtěl, aby mládež žila v socialistickém duchu. To jsme jim kazili a udržovali jsme zase jiný duch mezi mladými lidmi. Tenkrát v roce 1968 jsem zrovna byl s jednou takovou partou na severní Moravě na chatě Paprsek. Ten večer jsme slyšeli na chatě nějaký divný hluk. Byl to zvuk tankových motorů od polských hranic. Teprve ráno jsme zjistili při snídani, že nás obsazují vojska Varšavské smlouvy. Dovolenu jsme přerušili. Nevěděl jsem, jestli nebudou zatýkat politické vězně, tak jsem pár dní strávil mimo domov. Teprve za týden jsem se vrátil domů a dával jsem si pozor, abych se do ničeho nenamočil. Viděli jste film Vlhy?

Viděli.

Až na některé věci, s kterými jsem tam zrovna nesouhlasil, to bylo dobře zachyceno. Pamatuji se, jak se šířily letáky, jak se psaly nápisy na autobusy a potom, jak to ruští vojáci zatírali. Zastavili autobus, všichni museli vystopit a oni zatřeli vápnem nápisy, které je vyzývaly ať jdou domů - *Ivane, jdi domů* a podobně. V roce 1968 po okupaci bylo usmrceno 137 osob, 500 těžce zraněno a byly stovky lehce zraněných. V Ostravě to nebylo tak tragické, ale museli jsme si zvykat na normalizaci. Pro mě to bylo tenkrát riskantní období, neboť jsem byl funkcionářem v klubu bývalých politických vězňů (K 231). Když ještě v roce 1969 byla možnost odejít do zahraničí třeba přes dovolenu v Jugoslávii na Západ, tak mi kamarádi vězni říkali: „Pojď, my odcházíme, pojď nebo tě zavřou.“ Já jsem nechtěl odejít, měl jsem už rodinu a nechtěl jsem, aby moji rodiče zase trpěli odloučením. Zůstal jsem s určitým rizikem, ale při opatrnosti to šlo. A když jsem se potom později v době normalizace účastnil rozšiřování nelegální literatury, tak to taky všechno prošlo.

K nám v sedmdesátých a osmdesátých letech jezdili ze Západu turisté a náš režim ty turisty vítal kvůli získání západní měny. Někteří z nich tady přiváželi literaturu protisocialistického obsahu a duchovního obsahu a dělali to organizovaně. Já jsem byl v takové síti těch, kteří to přebírali. Třeba z Holandska přijel karavan a přivezl celé balíky knih, měli to šikovně uschováno. Vždycky navštívili osobu, kterou měli označenou. Tady v Ostravě jsme to byli my. Takže jsme s nimi tady (*u pana Žídkova doma; pozn. red.*) seděli jeden večer a domlouvali jsme se, že se o půlnoci sejdem na kraji města a tam, že si z auta do auta přebereme materiály. Pokaždé to dobře dopadlo.

Po roce 1989 jste neuvažoval o vstupu do politiky?

Já považuji každou práci pro druhé lidi za politiku. Takže politiku beru, vždyť jsem přece politický vězeň (pousmání). Tatínek byl sice dokonce i funkcionář Lidové strany, ale tam jsem nešel. Ani do žádné jiné. A volím prostě pravicové strany. Tentokrát jsem volil SPOLU a předtím jsem volil KDU-ČSL a podporuji je, mám tam známé, i v Senátu. A mladé lidi vyzývám, ať se politiky nebojí, ať do ní jdou, protože všechno je vlastně politika; a nejlepší politika je politika sociální. Pomáhat druhým lidem. Kdo je straník, musí si dávat pozor, aby nezapomněl na to, že jsou také jiní lidé, jeho voliči a ostatní občané.

A tím se vlastně můžeme dostat k otázce, jak vlastně vnímáte současnou politickou situaci? Z čeho máte do budoucna největší obavy?

Dívám se na to velice černě, ale jsem optimista. Zachovávám si naději, ale vidím realitu, která je velice nevýhodná, protože u nás vlastně není demokracie, ale oligarchie, plutokracie, vláda bohatých a to není dobře. Oni mají především touhu, aby jejich strana byla nejlepší, byla u moci a oni sami měli moc i bohatství. Dokážou se vloučit do přízně voličů, protože dokážou slibovat a není jim zatěžko ty sliby potom neplnit. Bohužel politici ze seskupení SPOLU byli málo průrazní, málo upozorňovali na ty různé fejky, podvody a podobně, málo se bránili.

Ale ještě není všem dnům konec a třeba za 4 roky, pokud tady neskončíme nějakou 3. světovou válkou, se dožijeme voleb a třeba půjde něco zase napravit.

S tou světovou válkou to je možné a není to nutné, to nemůžu předpovědět, nemůžu říct ani ano, ani ne, ale nebezpečí tady hrozí. Ovšem ten, kdo by to začal třeba i s atomovými zbraněmi, by nejenom zničil svého nepřítele, ale také pro něj by to byla sebevražda. Takže to není řešení. Doufejme, že bude nad námi nějaká síla, která tomu zabrání a že nedojde k tomu nejhoršímu.

Ale těch lokálních válek je teď strašně moc, to je nepříjemné - Gaza, Sýrie, teď Írán, Venezuela, o Ukrajině ani nemluvě!

Leo Židek v padesátých letech

V rámci toho tady máme takovou otázku: jakou radu nebo myšlenku byste předal právě nám mladým/mladé generaci?

Já se můžu hájit tím, že už žádnou kariéru neudělám, už na to nemám věk a ani možnosti, takže to skutečně dělám jenom proto, abych těm mladým řekl, jak to bylo kdysi a aby se drželi pravdy, dobra, pomáhali druhým, dokázali rozlišovat mezi tím, co je pravda, co je lež, co je dobro, co je zlo a podle toho žili poctivým životem občanů. Když se ti nahoře nedokážou dohodnout, tak abychom to uskutečňovali my tady dole. Já si myslím, že každý dobrý čin na těch světových vahách něco znamená. Aby vyvažoval to zlo, které je na světě. Takže musíme usilovat každým možným způsobem, jenom ne násilím, aby miska dobra převážila tu zlou. Kdyby se to nestalo, bylo by zle.

Vy jste zmiňoval, že jste věřící. Jste katolík nebo protestant?

Katolík. Ale především křesťan. Já věřím v Boha a ten Bůh je pro všechny. Ten je třeba i pro české bratry nebo evangelíky a pro jiné skupiny. I židé jsou našimi staršími bratry.

Myslíte si, že je svět hezké místo k životu?

Je. A nejlepší doba je ta, ve které žijeme. Nejlepší místo je to, ve kterém bydlíme. Když já chci mladým lidem připomínat minulost, tak to není z nějakého konzervatismu, že co bylo, bylo dobré a tak podobně, to je jenom abych jim řekl, co bylo tenkrát zlého. Přitom vybízím k tomu, aby se nebáli politiky a aby poznávali chyby minulosti, ale žili přítomností pro budoucnost nás všech!

Ještě máme takové odlehčenější otázky. Jak trávíte volné chvíle?

Tak těch aktivit už moc nemám. Teď mě čeká koncem února týden pobytu v Praze, poněvadž se angažuji na pořádání festivalu proti násilí Mene Tekel. Pak koncem května máme akci Jáchymovské peklo, to si připomínáme my, kteří jsme pracovali v těch uranových šachtách, ale už je nás strašně málo. Potom jezdím v říjnu na setkání bývalých vězňů - ovšem už tam skoro žádní nejsou - do Křenovic, kde byla v roce 1949 jedna velká skautská skupina.

No a ještě míváme takovou malou pouť na Maria Hilf 28. září. Pár se nás tam sejde, ovšem čím dál tím míň. A semtam se také scházíme jako staří vězni, mnozí z nás jsou už však nemocní ležáci a nikam se nedostanou. Angažují se i trochu u skautů, jednak jsem byl skautem po roce 1945 a teď mezi ně jezdím začátkem března na setkání vedoucích. Jmenuje se to Trignis, je to v Praze a celý víkend se tam konají workshopy, přednášky, setkání a taky tam přednáším. V létě jezdím na lesní školy na besedy se skauty. A celý rok na školy.

To je hezké, takže žijete stále velmi aktivně. Jaká je vaše oblíbená barva?

Modrá.

Není to třeba rudá, jo? (Smích.)

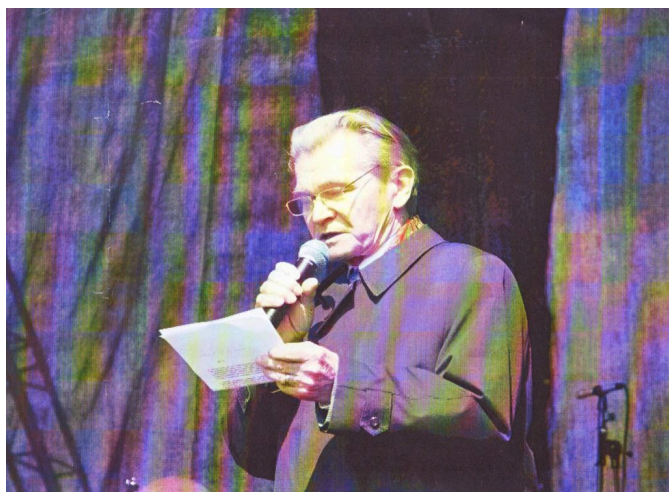
Rudá ne. (Smích.)

Jak to, že zrovna modrá?

Já nevím, to je taky myslím i barva naděje, která neumírá. To se říká, že naděje umírá poslední, ale to není pravda, protože naděje neumírá *vůbec*. Už podle *Knihy moudrosti* víme, že je nesmrtelná. Nedávno řekl jeden italský kardinál, že naděje není pro chvíle, kdy se daří; naděje se v jistém smyslu objevuje právě tehdy, když není naděje!

A když si tak můžete dopřát nějaké jídlo, jaké máte nejraději?

Já jsem spíš na sladké. Ale upřednostňuji především chléb. Chléb náš vezdejší.

Leo Židek na Letné

Kolik různých jazyků umíte?

Bohužel jich není moc. Dělal jsem státnici z angličtiny a němčiny, ale to už jsem pomaličku zapomněl. Jenom tak pro zajímavost: Na těch lágrech, kde jsme byli, jsme měli málo volného času, ale měli jsme možnost dostat se ke studiu, tak jsem tam dělal rok italštinu. Poněvadž i tam byla možnost dostat se ke cvičebnicím cizích jazyků, k Bibli, k duchovní literatuře a k takovým knihám, ovšem na černo. To bylo díky tomu, že jsme pracovali na šachtě s civilními zaměstnanci a když někdo našel nějakou důvěryhodnou civilní osobu, tak se dalo zařídit, že se spojil s příbuznými toho vězně, kteří mu dali peníze na nákup nějakých potravin nebo knih a on to zase na černo předával na šachtě nám. Ovšem byly často prohlídky, vtrhli na baráky celé skupiny dozorců a všechno nám vybírali. Pokud něco našli, zase jsme si to doplňovali. Ovšem mohlo to někdy skončit i špatně, třeba za Bibli mohla být korekce ("náprava" v lágrech). A potom - já bych třeba chodil i dneska do nějakých kurzů a nebo i přes mobil učil nějaký jazyk, ale nemám už dobrý sluch, takže to špatně slyším a už taky v tom věku...

Jaké máte rád sladké? Máte rád dezerty?

Trochu ano, ale nepřeháním to. Stačí mi vánočka. - Prosím vás, na stole je bábovka, berte si, málem bych zapomněl.

A tradiční otázka, kterou pokládáme všem: Jaká je vaše nejoblíbenější zmrzlina?

Kávová. Pak vanilková.

Ó, kávová, to nám ještě nikdo neřekl. Nám říkají vždycky vanilkovou nebo pistáciovou.

Ale zmrzlinu jsem už neměl několik let. Ani nanuk.

Posloucháte nějakou hudbu?

Třeba z Proglasu v poledne hodinku vážné hudby, ale mám rád i klasický jazz.

Zajímal jste se nějakým způsobem o osobní automobily?

To byl sen mladého člověka. Naučil jsem se jezdit už kolem roku 1950. V Novém Jičíně na gymnáziu byla taková akce. Kdo měl zájem z kluků, může se naučit jezdit na traktor a jet třeba na brigádu, přihlásil jsem se a potom jsem vezl, když jsem udělal zkoušky, nový traktor z Nového Jičína do Příbora. Byl jsem celý vyděšený, protože to jelo doprava doleva a nechtělo to jet rovně, ale dojel jsem. A hned jsem si potom ještě před zatčením udělal autoškolu, ale auto jsem samozřejmě neměl žádné, to nebylo možné. Za socialismu našetřit si na auto, to znamenalo několik roků neutráct peníze a čekat se na auta ve frontách Mototechny někdy i přes noc. A vybírat si barvu... no neexistuje. Takže k autu jsem se dostal až za doby normalizace. Měli jsme nejdříve půjčené a později jsem se dostal i k vlastními autu a zatím stále jezdím.

Právě jsme přemýšleli, čím přijedete k nádraží, jestli to bude nějaký veterán, nebo jestli to bude něco moderního a nakonec to byla Fabia.

Musím teď v únoru k paní doktorce prodloužit si zdravotní způsobilost na další dva roky.

Máte nějaké oblíbené město, do kterého se rád vracíte? Kde se cítíte bezpečně?

Smrk. Ovšem teď jsem tam několik let nebyl. Já jsem měl v roce 1992 infarkt, a to jsem ještě chodil po horách, ještě po osmdesátce jsem byl na Smrku a na Lysé... Možná, že bych se tam dostal i teď pomaličku, ale nechci dělat problémy horské službě, abych je potom musel volat, aby mě odtáhli.

To je všechno! Tak děkujeme!

Já také. A přeji vám hodně radosti z konání dobra.

Děkujeme za rozhovor!

REDAKCE G ZACHRAŇUJE PLANETU: PILOTNÍ DÍL

Rozdrnčel se telefon. "Josef K.," představil se hlas v telefonu. Polekali jsme se. Kdo v tuto noční hodinu volá do velitelského štábu redakce? "Kdo volá?" zeptali jsme se. Josef K. odpověděl: "Josef K." A bylo vymalováno! K zemi se blíží obrovský meteorit a tajemný muž či žena Josef K. nám dali za úkol zachránit planetu Zemi před jistou apokalypsou.

Pak se hlas odmlčel. Strach jsme měli, protože jsme nevěděli, co se děje. Mysleli jsme si, že je to nějaký vtip, ale telefon velitelského štábu redakce není jen tak na nějaké šprýmy a vylomeniny. Verča Lisztwan se rozzuřil a do telefonu zařval: "Hochu nezbedná! Takto si tropit legraci z ústředního štábu redakce G?! Hrozí ti pokuta!" Ale v telefonu bylo ticho. Zlověstné ticho. Zježily se nám chloupky na ruku. Nevěděli jsme, co to jako má být. Verča Lisztwan už pokládal telefon. Ale v tu chvíli se ozvalo: "Pardon, byl jsem jen krmit psy." Do štábu vtrhl Ondřej Rotter s papírem v ruce a rozplakal se: "K zemi míří asteroid! Píšou o tom na idnesu!"

"No tak to

je.....
.....
....."

"Stačí!" řekl hlas v telefonu, teda Josef K.

"Hele, o co tu jde? Je to pravda?" pravil Verča Lisztwan

"Ano," odpověděl Josef K. "Musíte se neprodleně dostat do Těšína a zničit tuto hrozbu jednou pro vždy! Kaktus, nashle!"

"Kaktus?"

"Ano, je to tak."

"Co je tak?"

"No, to K v mém jméně znamená Kaktus."

"Ty vogo!"

POKRAČOVÁNÍ PŘÍŠTĚ!

Poezie:

výstavba
rychlokolejí a
zrychlovacího úseku
cestování vlakem
potrvá ještě tak 15 let

je dobře
že ještě někde vítězí
pomalost

Ondřej Jan Volný, 3.A

Redakce: Terezie Kvonová, Adéla Kočí, Elen Kellnerová, Filip Rotter,
Jakub Kalvoda, Ondřej Jan Volný, Ondřej Lisztwan, Marek Eben

Psychická podpora: Veronika Marcolová

Korektury: Mgr. Romana Davidová

Přispěli: Marek Eben, temné síly, traktor

zed'